

Η ενεργειακή μετάβαση προχωρά, αλλά το βασικό ερώτημα παραμένει: Με ποιους όρους; Πρόκειται απλώς για ένα τεχνολογικό στοίχημα και έναν οικονομικό σχεδιασμό ή για μια διαδικασία που ενσωματώνει την κοινωνική δικαιοσύνη και την προστασία του περιβάλλοντος; Οι καθαρές μορφές ενέργειας αποτελούν βασική προϋπόθεση για την απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, τα οποία επιβαρύνουν όχι μόνο το περιβάλλον αλλά και τους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας.

Όμως, χωρίς επαρκείς πόρους, διαφάνεια και ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών, η μετάβαση κινδυνεύει να μείνει ένα κενό γράμμα. Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), το οποίο η Ελλάδα αναθέωρησε μόλις πρόσφατα και απέστειλε εκ νέου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με ορίζοντα υλοποίησης έως τον Αύγουστο του 2026. Αν και ο μηχανισμός αυτός είχε εξασφαλίσει σημαντικούς πόρους για έργα ΑΠΕ και αποθήκευσης ενέργειας, οι καθυστερήσεις στις διαδικασίες σχεδιασμού, αδειοδότησης και υλοποίησης απειλούν να στερήσουν εκατομμύρια ευρώ από την ελληνική οικονομία.

Ενεργειακές κοινότητες και ευάλωτοι

Αυτές οι καθυστερήσεις πλήττουν άμεσα τους πολίτες, αλλά και τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Πρόσφατα, χάθηκαν 100 εκατ. € από το πρόγραμμα ΑΠΟΛΛΩΝ, που προοριζόταν για τη στήριξη ευάλωτων νοικοκυριών μέσω ενεργειακών κοινοτήτων. Η απένταξη του προγράμματος από το ΤΑΑ αφήνει πίσω της ένα σημαντικό κενό, τη στιγμή που 1 στα 4 νοικοκυριά στην Ελλάδα θεωρείται ενεργειακά φτωχό. Τα έργα ενεργειακών κοινοτήτων μπορούν να συμβάλουν

ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΥΑΛΩΤΟΙ ΜΕΝΟΥΝ ΠΙΣΩ

Φτάνουν τα κονδύλια σε πολίτες και επενδύσεις;

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΣΟΥΚΑ**, αναλύτριας ενεργειακής πολιτικής, The Green Tank

καθοριστικά, καθώς μεταξύ άλλων δημιουργούν τοπικές αλυσίδες αξίας, μειώνουν το ενεργειακό κόστος και ενισχύουν τα δίκτυα. Η ακύρωσή τους έχει κόστος όχι μόνο οικονομικό αλλά και κοινωνικό.

Η αποθήκευση, θύμα των καθυστερήσεων

Παράλληλα, κομβικό πεδίο αποτελούν και τα έργα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, απαραίτητα για την απεξάρτηση από το ακριβό ορυκτό αέριο και τη μείωση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας. Από το 2022 είχε εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μηχανισμός στήριξης συνολικής ισχύος 900 MW. Οι τρεις διαγωνισμοί που πραγματοποιήθηκαν οδήγησαν σε συνολικό επενδυτικό κόστος (CAPEX) περίπου 150 εκατ. €, ενώ ο αρχικός προϋπολογισμός προέβλεπε έως 200 εκατ. €. Με δεδομένο ότι, μετά τους διαγωνισμούς, το κόστος των έργων που επιλέχθηκαν αποδείχθηκε χαμηλότερο από το ποσό που είχε εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αντί να αξιοποιούμε το δημοσιονομικό περιθώριο για πρόσθετη δυναμικότητα, τελικά φαίνεται ότι μειώνουμε αυτήν που ήδη έχει εξασφαλιστεί. Συγκεκριμένα αυτό αφορά κυρίως τον τελευταίο (189 MW) από τους τρεις διαγωνισμούς, καθώς εκτιμάται ότι θα προχωρήσουν μόνο όσα θεωρούνται «ώριμα», ώστε να προ-

λάβουν τις προθεσμίες υλοποίησης. Τα υπόλοιπα κινδυνεύουν να μείνουν εκτός, καθώς πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί έως τον Αύγουστο του 2026. Κάθε καθυστέρηση για υλοποίηση έργων αποθήκευσης μεταφράζεται σε χαμένα χρήματα, χαμένες θέσεις εργασίας και πετάμενες GWh πράσινης ενέργειας, οι οποίες περικρίπτονται αντί να μειώνουν την παραγωγή από το ακριβό ορυκτό αέριο. Την ίδια στιγμή, οι επενδύσεις σε υποδομές ορυκτού αερίου και σε έρευνες για εξορύξεις υδρογονανθράκων αυξάνονται, όπως και η ταχύτητα με την οποία εγκρίνονται νέες άδειες. Η αντίφαση είναι προφανής: ενώ η ενεργειακή μετάβαση απαιτεί επιτάχυνση των έργων καθαρή ενέργειας και αποθήκευσης, οι πόροι και οι διαδικασίες φαίνεται να ευνοούν ακόμα τα ορυκτά.

Χαμένες ευκαιρίες και επιχειρήσεις

Ανάλογος κίνδυνος υπάρχει και για έργα αποθήκευσης που προορίζονται για την υποστήριξη της αυτοπαραγωγής στις επιχειρήσεις. Την τελευταία ημέρα του Οκτωβρίου -ύστερα από παράταση που έδωσε το ΥΠΕΝ- ολοκληρώθηκε η υποβολή αιτήσεων για το πρόγραμμα επιδότησης συστημάτων αποθήκευσης σε φωτοβολταϊκά για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ύψους 153 εκατ. €. Ωστόσο, απομένουν μόλις έξι μήνες

για την υλοποίηση των έργων, ενώ οι επιχειρήσεις ακόμα δεν γνωρίζουν ποιες θα λάβουν τελικά χρηματοδότηση. Η αβεβαιότητα αυτή δυσχεραίνει τον προγραμματισμό και αποθαρρύνει επενδύσεις σε μια περίοδο που η ενεργειακή αυτονομία είναι κρίσιμη για τη βιωσιμότητά τους.

Τι ενεργειακή μετάβαση θέλουμε;

Καθώς οι ολιγνιτικές μονάδες αποσύρονται και η χρήση ορυκτών καυσίμων πρέπει να μειωθεί, οι καθαρές μορφές ευελιξίας αποτελούν μονόδρομο. Η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στη διείσδυση των ΑΠΕ, κυρίως μέσα από μεγάλα έργα, ενώ ταυτόχρονα ο σχεδιασμός προβλέπει 4,7 GW έργων αποθήκευσης και περίπου 2 GW σε έργα αυτοπαραγωγής. Όμως ο σχεδιασμός από μόνος του δεν αρκεί.

Η επιτυχία εξαρτάται από την έγκαιρη υλοποίηση έργων με διαφάνεια και πραγματικό όφελος για την κοινωνία. Κάθε καθυστέρηση κοστίζει σε χρήμα, χρόνο και κοινωνικό κεφάλαιο. Οι πόροι πρέπει να φτάνουν εκεί που χρειάζονται: στους πολίτες, στις επιχειρήσεις και στα έργα που διαμορφώνουν ένα βιώσιμο ενεργειακό μέλλον για τη χώρα. Η συμμετοχή των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση δεν είναι πολυτέλεια αλλά προϋπόθεση για δίκαιη και συμμετοχική αλλαγή.

Χωρίς επαρκείς πόρους, διαφάνεια και ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών, η «πράσινη» μετάβαση κινδυνεύει να μείνει ένα κενό γράμμα